Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
tyv@eduskunta.fi

Lisäselvitys
13.5.2026

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN VASTAUS VALIOKUNNAN 6.5.2026 KUULEMISESSA ESITETTYIHIN KYSYMYKSIIN

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on asiantuntijakuulemisessa 6.5.2026 esittänyt käsittelyssä olevan VNS 3/2026 vp:n osalta tarkentavia kysymyksiä. Työ- ja elinkeinoministeriö toimittaa näihin kysymyksiin ohessa vastaukset.

1. Kysymys koskien momenttia 32.50.30 (Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä)

Työ- ja elinkeinoministeriön momentin 32.50.30 (Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä) määrärahat ovat olleet reilusti yli 300 miljoonaa euroa vuosina 2024–2025. Määrärahojen arvioidaan kuitenkin laskevan merkittävästi vuodesta 2027 alkaen ja olevan hieman yli 70 miljoonaa euroa kehyskauden lopulla vuosina 2029–2030 (Taulukko 1).

Taulukko 1. Momentin 32.50.30 määrärahan kehitys (1 000 euroa) 2024–2030

2024 tilinpäätös	2025 tilinpäätös	2026 talousarvio	2027 JTS	2028 JTS	2029 JTS	2030 JTS
316 204	377 744	349 744	170 888	135 000	71 801	71 887

Työ- ja elinkeinoministeriön arvio määrärahatarpeesta perustuu vuosittaiseen arvioon kotoutumislain korvausten piirissä olevien oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden, kiintiöpakolaisten ja kotikunnan saaneiden tilapäistä suojelua saavien määrästä sekä edellisen vuoden käyttötarkoituksittain toteutuneisiin kustannuksiin.

Momentin määrärahojen merkittävä lasku kehyskaudella johtuu 1) momentin piirissä olevien henkilöiden määrän merkittävästä laskusta ja 2) hallituksen tekemistä säästötoimista momentin määrärahoihin. Määrärahojen kehitykseen vaikuttaa jossain määrin myös hallituksen esityksistä johtuvat siirrot muille momenteille.

Viime vuosina määrärahojen kehitykseen on vaikuttanut voimakkaasti tilapäistä suojelua saavien ukrainalaisten suuri määrä momentin piirissä. Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2027–2030 tilapäistä suojelua saavien määrän arvioidaan vähentyvän merkittävästi vuosina 2027–2028

ja laskevan nollaan vuosina 2029–2030. Momentin piirissä olevien määrän laskeminen noin viidesosaan vuoden 2026 määrään nähden vähentää momentin määrärahatarvetta merkittävästi.

Tilapäisen suojelun on määrä päättyä 4.3.2027 Euroopan neuvoston päätöksellä. Mikäli suojelua kuitenkin jatkettaisiin, lisäisi tämä momentin määrärahatarvetta. Määrärahat olisivat tällöinkin selvästi laskusuuntaisia, sillä merkittävä osa tilapäistä suojelua saavista poistuisi joka tapauksessa momentin piiristä, kun kahden vuoden laskennallinen korvausaika päättyisi.

Taulukko 2. Momentin piirissä olevien henkilöiden määrä 2024–2030 oleskeluluvan perusteen mukaan.

Vuosi	2024 toteuma	2025 toteuma	2026 (arvio)	2027 (arvio)	2028 (arvio)	2029 (arvio)	2030 (arvio)
Kiintiöpakolaiset ja oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat	9 299	10 326	12 063	10 560	9 981	8 934	8 876
Kotikunnan omaavat tilapäistä suojelua saavat	28 432	37 011	33 017	13 950	1 600	0	0
Yhteensä	**37 730**	**47 337**	**45 080**	**24 510**	**11 581**	**8 934**	**8 876**

Momentin piirissä olevien henkilöiden määrän vähenemisen lisäksi momentin määrärahoihin vaikuttavat hallituksen tekemät säästöt. Näitä säästöjä on tarkasteltu taulukossa 3 vuoden 2027 tasossa. Säästöjen todellinen määrä vaihtelee vuosittain ja on useimpien säästöjen kohdalla riippuvainen momentin piirissä olevien määrästä. Kun momentin piirissä olevien henkilöiden määrä laskee, laskee myös säästöjen määrä. Osa säästöistä, kuten esimerkiksi pakolaiskiintiön laskeminen 500 henkilöön, toteutuu samansuuruisena riippumatta muiden momentin piirissä olevien henkilöiden määrästä.

Taulukko 3. Arvio kotoutumisen edistämisen säästöistä momentilta 32.50.30 vuoden 2027 tasossa.

Säästö	**Arvion lähde**	**Euroa vuonna 2027**
Lasketaan pakolaiskiintiö 500 henkilöön vuodessa	Tarkistettu kehys 2025–2027	15 097 000
Lyhennetään kotoutumisen edistämisestä kunnalle ja hyvinvointialueelle maksettavan laskennallisen korvauksen maksuaikaa	Tarkistettu kehys 2025–2027	34 023 000
Lasketaan kotoutumislain mukainen aikuistumisen tuen saamisen ikäraja samalle tasolle kuin lastensuojelun jälkihuollossa (25 v. > 23 v.)	Hallitusohjelma	800 000
Alennetaan tulkitsemisesta aiheutuvien kustannusten korvaustasoa samassa yhteydessä, jossa tulkitsemisen kustannukset sisällytetään osaksi laskennallista korvausta	Tarkistettu kehys 2025–2027	3 100 000
Toteutetaan kotoutumispalvelujen uudistus, jossa järjestelmää tehostetaan ja rahoitus kootaan yhteen kanavaan.	Hallitusohjelma	5 173 000

Alennetaan kotoutumiskoulutuksen korvausta vastaamaan laskeneita kustannuksia.	Kehyspäätös 2025–2028 / Kehysriihi 2024	3 500 000
Laskennallisen kuntakorvauksen alentaminen 100 euroa/v., 18 vuotta täyttäneet.	Kehyspäätös 2025–2028 / Kehysriihi 2024	1 800 000
Puretaan kuntien kotouttamistehtävien lainsäädännöllisiä velvoitteita ja vähennetään kotouttamiskorvauksen tasoa vastaavasti	Budjettiriihi 2025	30 000 000
Vastaanottoon varautumisen kustannuksista luopuminen	HE 74/2026 vp	900 000
Yhteensä		**94 393 000**

Toteutettujen säästöjen tavoitteena on ollut ensisijaisesti vahvistaa valtiontaloutta. Julkiseen talouteen säästöillä on ollut pienempi vaikutus, sillä osa säästöistä on käytännössä siirtänyt kotoutumisen edistämisen kustannuksia valtiolta kunnille. Pieni osa säästöistä on toteutettu toteuttamalla norminpurkua.

Vaikutuksia kotoutumispalveluihin ja kotoutuja-asiakkaisiin on arvioitu erikseen hallituksen esitysten yhteydessä. Todelliset vaikutukset kotoutumisen määrärahoihin ovat kuitenkin sidoksissa siihen, missä määrin kunnat ja hyvinvointialueet vähentävät kotoutumispalveluita valtion maksamien korvausten laskiessa. Säästöt ovat kohdistuneet ensisijaisesti kunnille ja hyvinvointialueille maksettavaan laskennalliseen korvaukseen, jota ei ole pääosin korvamerkitty tiettyihin palveluihin. Näin ollen kuntien ja hyvinvointialueiden vaihtoehtoina on ollut käytännössä vähentää kotoutumista edistävien palveluiden tarjontaa, rahoittaa palveluita muista tuloistaan tai kohdentaa säästöjä muuhun kuntien rahoittamaan toimintaan.

2. Kysymys koskien alueellista tasa-arvoa ja Itä-Suomea

Työ- ja elinkeinoministeriö seuraa säännöllisesti yhdessä muiden hallinnonalojen ja aluekehittämisestä vastaavien maakuntaliittojen kanssa aluekehityksen tilannetta ja kehityskuvaa. Aluekehityksen seuranta ja ennakointi kytkeytyy sekä valtioneuvoston aluekehittämispäätöksen seurantaan että valtion ja alueiden välisiin aluekehittämisen keskusteluihin. Ministeriössä laadittavan kansallisen tilannekuvan tarkoituksena on muun muassa luoda kokonaiskuvaa alueiden välisistä eroista eri teemoissa, kun taas kukin maakunta analysoi itse omaa tilannettaan ja kehitysnäkymiään.

Aluekehittämisen lähtökohtana on paikkaperustaisuus ja toimien räätälöinti kunkin alueen erityispiirteiden ja -tarpeiden mukaan, käytännössä maakuntaohjelmiin perustuen. Maakunnallisessa päätöksenteossa olevat alue- ja rakennepolitiikan määrärahat kohdentuvat maakuntaohjelmien ja niihin sisältyvien älykkään erikoistumisen strategioiden pohjalta. Myös kansalliset aluekehittämisen määrärahat, silloin kun niitä on valtion talousarvioon sisältynyt, on kohdennettu alueellisesti määriteltyjen tarpeiden ja painotusten mukaisesti.

Valtioneuvosto on tunnistanut ja reagoinut Venäjän hyökkäyssodan itäiselle Suomelle aiheuttamiin vaikutuksiin. Pääministeri Orpon hallituskaudella on laadittu Itäisen Suomen ohjelma, jonka toimenpitein on pyritty vahvistamaan itäisen Suomen elinvoimaa. Nämä toimet liittyvät kestävään kasvuun ja investointeihin, puhtaaseen energiaan, kestävään mat-

kailuun, osaamiseen ja työvoiman saatavuuteen, turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen sekä fyysiseen ja digitaaliseen saavutettavuuteen. Valtioneuvoston päätöksellä itäisen Suomen ohjelman em. teemojen toimeenpanoon kohdennettiin noin 12 miljoonan euron alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemisen määräraha ylialueellisiin maakuntarajat ylittäviin hankkeisiin.

Hallitus on päättänyt itäiseen Suomen kohdentuvista toimenpiteistä viimeksi huhtikuun kehysriihessä, jossa päätettiin muun muassa erityistalousalueiden kokeilun selvityksestä erityisesti Itäisen Suomen ohjelmaan.

Myös käynnissä olevat EU-osarahoitteiset ohjelmat tarjoavat runsaasti kehittämisvälineitä ja –rahoitusta itäisen Suomen kehittämisohjelmassa esiin nostettuihin pääteemoihin sekä muihin kohteisiin ohjelmien tavoitteiden ja painopisteiden mukaisesti. Pääpaino on kehittämistoimenpiteissä, mutta fyysisiä investointeja on voitu – ja voidaan edelleen – rahoittaa erityisesti liittyen pk-yritysten tuotannollisiin investointeihin, paikallisiin tiehankkeisiin sekä harvaan asuttujen alueiden laajakaistaverkkoihin. Matkailuun on yksittäisenä toimialana kohdistunut itäisessä Suomessa runsaasti rahoitusta niin alue- ja rakennepolitiikan kuin maaseudun kehittämisenkin välineistä. Saavutettavuuteen liittyviä fyysisiä investointeja voidaan EU-osarahoitteisilla ohjelmilla tukea suhteellisesti vähemmän. Helmikuussa 2026 voimaantullut ohjelmanmuutos mahdollistaa puolustusvälineiden ja kaksikäyttöteknologioiden sekä sotilaallista liikkuvuutta ja samalla myös alueiden saavutettavuutta parantavien Euroopan aluekehitysrahaston osarahoittamien hankkeiden toteutuksen myös koko itäisen Suomen alueella.

TEM ja MMM käynnistävät syksyllä 2026 yhteisen arvioinnin siitä, miten Itäisen Suomen ohjelman teemoja on edistetty ohjelman toimenpiteisiin kohdennetuilla lisäresursseilla sekä EU-osarahoitteisilla ohjelmilla (Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027” sekä maa- ja metsätalousministeriön vastuulla oleva maataloutta ja maaseutuelinkeinoja kehittävä ”Suomen CAP-suunnitelma 2023-2027”). Arvioinnin tarkoituksena on saada kokonaiskuva itäisen Suomen elinvoiman vahvistamiseksi kohdennetuista toimista ja resursseista.